

školní četba

Vilém Mrštík

Pohádka máje

Pohádka máje (časopisecky 1892, knižně 1897) – román, jednoduchý příběh mladistvé milostné citovosti a přírodní senzitivnosti, ústící v útěk před znevšedněním měšťáctví do přírody. Autor impresionistickým stylem zvýraznil úlohu vypravěčského subjektu. Kniha pojednává o vztahu měšťáckého a pohodlného Ríši k poctivé, milé a prosté venkovské dívce Helence.

VILÉM MRŠTÍK – (14. května 1863, Jimramov-2. března 1912, Diváky) byl český spisovatel, dramatik, překladatel a literární kritik. Další díla: *Samta Lucia, Zumři, Kniha cest, Paní Urbanová, Anežka; společně s bratrem Aloisem Rok na vsi, Bavlníkova žena, Maryša.*

Carpe diem vydalo první elektronickou knihu Viléma Mrštíka vůbec – výběr cestopisných próz s názvem **Krásná země**. Titul lze zakoupit na portále www.eknihulka.cz

Vilém Mrštík
Pohádka máje

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

Používání elektronické verze knihy je umožněno jen osobě, která ji legálně nabyla, a jen pro její osobní a vnitřní potřeby v rozsahu stanoveném autorským zákonem. Elektronická kniha je datový soubor, který lze užívat pouze v takové formě, v jaké jej lze stáhnout z portálu. Jakékoliv neoprávněné užití elektronické knihy nebo její části, spočívající např. v kopírování, úpravách, prodeji, pronajímání, půjčování, sdělování veřejnosti nebo jakémkoliv druhu obchodování nebo neobchodního šíření je zakázáno! Zejména je zakázána jakákoliv konverze datového souboru nebo extrakce části nebo celého textu, umístování textu na servery, ze kterých je možno tento soubor dále stahovat, přitom není rozhodující, kdo takovéto sdílení umožnil. Je zakázáno sdělování údajů o uživatelském účtu jiným osobám, zasahování do technických prostředků, které chrání elektronickou knihu, případně omezují rozsah jejího užití. Uživatel také není oprávněn jakkoliv testovat, zkoušet či obcházet technické zabezpečení elektronické knihy.

© *Carpe diem*, 2012

www.carpe.cz

Made in Moravia, Czech Republic

ISBN 978-80-87631-31-7

OBSAH

I.	6
II.	41
III.	62
IV.	75
V.	86
VI.	114
VII.	136
VIII.	156
IX.	170
X.	185
XI.	210
XII.	228
XIII.	254
XIV.	268
XV.	280
XVI.	292
XVII.	303
XVIII.	312

I.

Na začátku února r. 187* přijel z Brna do Ostrovačic hezký, mladý hoch, jménem Ríša. Jmenoval se vlastně Richard Gregor, ale od let nikde mu jinak neřekli než Ríša, Ríšo. Otec jeho býval v Ostrovačicích na hospodě, velebníček ostrovačické fary byl mu strýcem; ani ten mu jinak neříkal, než Ríšo. A jméno to mu už zůstalo.

V tu dobu, kdy dojel, byl v Ostrovačicích bál. Ríša patrně o něm věděl: černé šaty přivezl s sebou v kufříčku a bílou kravatu měl uschovanou v kapse. Večer na plese objevil se v lehké, srbské čamaře, s hluboce vystříženou vestou a v ruce mačkal malý, měkký klobouček, známý pode jménem Derby.

„Tam, kde se před jedenadvaceti lety narodil, přišel po jedenadvaceti letech tančit“ – – –

S tou myšlénkou, polo něžnou, polo mladou překročil hostinský práh.

Zábava byla už živá.

Šenkovna proměněna v taneční sál, bývalá jeho ložnice v hernu.

V sále už tančili.

Postavil se do dveří a tváří jeho přešel úsměv. Jak se mu to zdálo všechno naivní, prost'oučké, ale milé. Pro muzikanty vystavěna byla tribuna, červeněbílá draperie splývala po ní až k zemi. Okno bylo ukryto pod úbělem záclon a se stropu z rohu do rohu a do prostřed k mnohoramenné lampě v obloucích se vznášely pestré řetězy papírových kroužků. Kde co se dalo, okrášleno bylo růžičkami, stužkami a chvojím: i obrazy i zrcadla i dvěře, ba i krucifix byl celý zelený a po stranách stromečky mu stály jako malované na bělounké půdě zdi. A všude, kam se oko obrátilo, vidět bylo smrčí, tam křížek malý, tam hvězda tmavá – tam zas celý věnec zelený kol obrazu Anděla Strážce a chvojím obtočen byl i kapelníkův pult, na kterém ležely sežloutlé noty. Vůně čerstvě natrhaných větviček prolévala se sálem a bylo mu, jakoby ani nebyl v taneční síni, ale smrkovém háji.

Přes zrcadlo shora na obě strany rozhrnut byl růžový organtin, posypaný zlatými hvězdami. Dáma po dámě docházely k zrcadlu a jemným

dotekem prstů opravovaly si vlhké ještě účesky. Jiné v neposkvrněných posud šálech vedly se sálem. Dámy z pošty, nadučitel s paní, jeho kolega z Kynic, lékařovy slečny z Rosic, židovky, židi, farář z Domášova, farář z Kynic, myslivci z okolních revírů, jejich mládenci a dcerky, správci velkostatků, několik váženějších rolníků se svými maminkami, všechna ta strakatina nejbližšího okolí dala si tu dostaveníčko a nechybělo mnoho, ‚representace‘ ostrovačického kraje byla skoro úplna.

Ríša pohlížel na dávné svoje známé z dětských let.

Farář z Kynic sešedivěl, učitel se spadl, Schulzové židovce vypadly dva horní zuby; Fritz jako vždy červený ve tváři s hlavou jako mléko, plný řetězů a prstenů, potřepával pravou nohou a kolem se rozhlížel zrakem, jemuž patřil celý svět. Maryšler lhal až po dnes v ruce pahýlem ustřeleného palce přidržuje kočičák, Svoboda z Říček kouřil trabucca, žid Wainer z Říčan mlsal a dolním rtem dlouho vždycky s vousů olizoval plzeňské. –

Nejmilejší bylo ovšem podívání na mladé žabky, které s Ríšou sedaly kdysi v jedněch lavicích a dnes už v dlouhých sukních daly si sloužit jako kterákoliv dáma z velkých salonů. Ríša byl milovníkem mladých děvчат a na nich také utkvěl pohled jeho nejdéle. Obdivoval krásné, dlouhé pletence doktorovy slečny z Rosic, u slečny Ludmily z pošty líboval si nejvíc krásný, živý zrak a na titul královny plesu zdála se mu činit největší nároky Maryšlerova Cilka, mlad'oučké, koketní stvoření v růžových šatech, s kytičkou kamilek v kaštanových vlasech. Malé, křehoučké, trochu zlomyslné, na duchu poněkud zanedbané děvčátko, ale krásné, krásné, šij měla jak labuť bílou, čelo padlý sních a v očích vlídné usmání.

Než právě, kdy ji Ríša v duchu růžovou, mlad'oučkou a svěží jak ráno v mocné své náruči na trůn vynášel krásy všech krás, – semlelo se cosi v zadní světnici a Ríša vypustil Cilku z náručí, zapomněl na ni a cele se věnoval tajemství náhlého toho ruchu v zadní místnosti.

Ohlédnul se a viděl:

Milka přiběhla k Cyrile z pošty, Cilka k Ludmile, kývly na kupcovu Vali a všechny sborem vyběhly komusi naproti.

„To je dost!“ řekla i stará paní z pošty a také vyšla za nimi. Byla to staříčká už dáma s ohnutými zády, bezzubými rty, ale milá každým svým slovem, každým pohnutím.

Obrátila se na polo k Ríšovi a pravila s důrazem na každém slově, jak mívala ve zvyku:

„Přijela Helena z „Komory“. To uvidíte krásné děvče! Něco takového jste ještě neviděl.“

„Tak je krásná?“

„Na,“ luskl stará paní rty jako na koně. – „Uvidíte.“

Ríša chtěl vstát a přesvědčit se sám, ale v tom mu napadlo: „Helena? Z „Komory“? Která by to byla? Ah, Bože,“ – vzal bradu do ruky – „snad“ a v duchu počítal léta. Revírník „Pod komorou“ – ten že by byl ještě živ? To musí být už velice starý! A Helena, Helena – – – byly čtyry ty dcery, Albina, ta umřela, Anna, Gusta – to bude ta nejmladší. – Tu neznám. – A znám, tenkrát to bylo takové nepohledné, pihovité děvče – ta že by teď byla tak hezká!? Možná. Ženské jsou jako hmyz – housenka nestojí za nic a pak se z ní vypiplá nejkrásnější motýl.“ –

Zdvihnul hlavu a chtěl se jít podívat.

Vešla.

Hluboké ticho zavládlo sálem; hosté ustupovali stranou, jako když se blíží vzácná nějaká osobnost'. A všem bylo pojednou, jakoby do dusné místnosti zavanul příjemný dech lesní samoty. To rusalka horská opustila tajemnou svou skrýš a přišla se podívat sem do tichého údolí, jak to vypadá u nás. Vešla nesměle, překročila práh a zarazila se – oči divoce se jí rozlítly po sále a hledaly pomoc odkudsi ze zadu. Než, plesnivý její otec jemně ji vzal pod paži a poklonil se „staré paní“, svěřuje jí svoji dcerku.

„Matky už nemá, vemte si ji za dceru.“

A hned se zas vrátil mezi svoje známé.

To bylo vítání, volání, ctění! Se všech stran hrnuly se dotazy, stařeček nestačil odpovídat na každý zvlášť. Kde tak dlouho byli?! Že se přece jednou vybrali a podívali se mezi lidi!

„My všichni už myslili, že jste do sněhu snad zapadli nebo zemřeli. Tak zapomnět na všechn svět!“

Starý revírník, drobný, malý mužíček s bleděmodrýma očima a dlouhými bílými licousy přes špičatou bílou bradu, usmíval se tichým úsměvem starých lidí. Hlučné uvítání lichotilo staříčké jeho duši, potrhoval ramenem stíženým dnou, usmíval se a hladě každému ruce dlaní, pološeptem odpovídal všem najednou. Byl trochu přihluchlý, musilo se na něj křičet a ústa těsně k uchu dát, aby rozuměl.

Kde byl tak dlouho? ptal se ho kynický pan farář a revírník, nastavuje tvář, tichounce šeptal velebníčkovi do ucha, jakoby i on byl hluchý: „Už jsem starý, velebný pane, velice starý. Už to nejde, jak to chodívalo – – To už nejsou ty časy, kdy jsem běhával kopec nekopec – z dědiny do dědiny – – Nohy... nohy!“ vykřiknul, bolestně zvyšuje hlas a dotýkal se při tom rukou kolena, jako tam že to chybí.

„A jak pak lesy?“ ptal se velebníček, usmívaje se mu do jeho krásných, modrojasných očí.

„Jak?“

„Povídám lesy, – jak lesy!“

„Ja,“ odpověděl chytře revírník a strčil hlavu do ramen: „– to musí být, – to bolest', nebolest', – povinnost' je povinnost', ale to nemusí být. – A jak pak – partičku,“ skočil pojednou v řeči – „zahrajem si? Kde pak je pan Blažíček – a velebný pán – no, to jsem rád – to jsem rád –“ a zase komusi tisknul a ruce hladil dlaní, vyptává se, co dělá jeho manželka. Pak se obrátil, vzal velebníčka jemně kolem pasu a vedl jej k nízkému, malému stolku v zadním pokoji, kde hořely už dvě svíčky a taroky ležely na stolku.

Takový byl způsob, jakým revírník uvedl svou dceru do světa. Ostatně byla tu stará paní a Helenčiny kamarádky, by úlohu tu vykonaly za něho. Také jakmile shlédly Helenčinu zlatou hlavu ve dveřích, jak sestry kolem včely shlukly se kolem ní a vedly ji na hrbolatou, nerovnou podlahu šenkovny. Ale hned místnost' sama svou podlahou, lidmi a bláznivými cetkami učinila na ni dojem odpuzující. Odtud ten plachý, divoký pohled sálem. Lekla se té strakatiny kolem sebe a ticha, které provázelo její vstup; byla by nejraději pryč utekla zase zpět.

Svraštila obočí a v plachém tom pohybu kročeje hotovém ku skoku nazpět činila dojem srnky, kterou vyplašili z lesa a hnali v širý, strašný svět.

Než, v tom jí do jemných, rozšířených nozder zavanul lahodný dech pryskyřice. A tu si všimla toho chvojí zeleného kolem sebe, kterým obtočen byl celý sál. Oči se jí usmály a jiskřička úsvitu zahrála jí v čistém úbělu zoubků. Rázem zapomněla na všechno nemilé a bylo jí pojednou, jakoby se byla doma ocitla uprostřed háje, pod svými bory a sosnami, jejichž vůně zapadala do stísněných jejích prsou. A už jí nebylo tak nevolno, provázena otcem, krásná a usmívající se vyšla „staré paní“ vstříc, dala se odvésti od ní sálem tam na tu lavičku nízkou mezi dvěma okny, kde nad hlavou jí visel v chvojí ponořený krucifix. A jako slípka, když polekané kuře běře pod své peruti, ujala se jí „stará paní“, přisedla k ní a zavedla s ní hovor o zimě.

Lehoučký šumot protáhl sálem, odkudsi z leva zazvonil veselý ženský smích; Helenka z prvu se ani neodvážila pozvednout oči, teprve nyní vyhrnula řasy a viděla, že několik párů očí je upřeno na ni. Krev se jí nahrnula do tváří, v uších jí začalo znít – ropot hlasů v nesouvislém zmatku pohvizdajících houslí a lkavé pikoly hlučel kolem ní. Tušila, že předmětem všech pohledů je ona, a bylo jí pojednou do pláče a stydno tak, jakoby stála na pranýři na pospas pohledů všech.

Teprve po chvíli se upokojila, když hudba začala hrát.

* * *

Byl to první její ples. Před tím nikde nebyla, nikam nechodila a tančila-li kdy, tančila jenom se svými sestrami. Od té doby, co nad nebožkou matkou začala růst tráva, jakoby se světa byla zmizela. Když se do něho vrátila, lekla se tolika lidu najednou. Nikdo ji neočekával, překvapení zračilo se v tváři všech.

Proslýchalo se o ní, že roste do krásy, ale tak krásnou si ji přece nikdo nemyslí. Bylo jí teprve šestnácte let, dítě ještě, ale jedno z těch světlých zjevení, jakými se zřídka chlubí matka země. Nesměle kladla

SLEDUJETE VYSÍLÁNÍ REGIONÁLNÍ
INTERNETOVÉ TELEVIZE REGIONU HUSTOPEČSKA
KRAJE LETITÉHO POBYTU
VILÉMA MRŠTÍKA

VILÉM MRŠTÍK

POHÁDKA MÁJE

*Odpovědný redaktor Michal Huvar
K vydání připravila, graficky upravila
a sazbu provedla Jarmila Hamanová
Vydalo nakladatelství Carpe diem
jako svou 206. publikaci
v Brumovicích roku 2012*

Vydání první (v Carpe diem)

www.carpe.cz

*Knihy, CD a DVD nakladatelství si můžete objednat na adrese:
Carpe diem, 691 11 Brumovice 175, Czech Republic
(tel. 737 444 221; e-mail: carpe@carpe.cz)*

E-knihy zakoupíte na portálu:

www.eknihulka.cz

Knihy pro iPad, doplněné dokumentárními filmy, koncertními záznamy hvězd pop music, rozhovory, autorským čtením, záznamy z archivů, speciálními galeriemi fotografií a dalším bohatým multimediálním obsahem najdete v App Store v aplikaci:

ISBN 978-80-87631-31-7